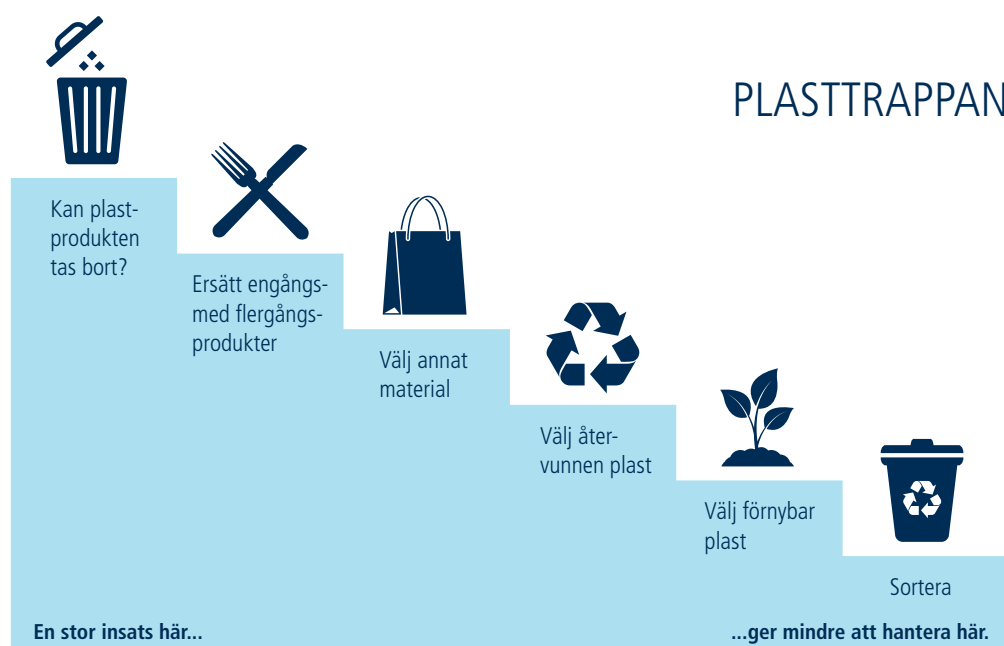

Vägledning för hållbar upphandling och inköp av plast

En hållbar plastupphandling innebär att minska, återanvända och att tänka smart kring plast vid upphandling och inköp. Genom att arbeta strategiskt med upphandling och inköp kan vi minska klimatpåverkan från plast, minska avfallsmängderna samt bidra till en fungerande marknad för återvinning av plast och få ut mer hållbara lösningar på marknaden. I Västerås stads policy för inköp och upphandling står det bland annat att stadens arbete med inköp och upphandling ska främja en långsiktigt hållbar utveckling och att hållbarhetskrav ska ställas i alla upphandlingar. Alla inköp och upphandlingar ska genomföras i enlighet med gällande program för ekologisk hållbarhet och andra styrdokument.

Utgå från behovet och tänk nytt

Det är lätt att säga att onödiga produkter inte ska köpas in. Här är det viktigt att fråga sig vilket behov det är som ska fyllas. Kan behovet fyllas på annat sätt än med en plastprodukt? Ett exempel är ett behov av att täcka över mat vid förvaring i kylskåp. Det behovet kan lätt tillgodoses med plastfolie, men kanske går det istället att använda en fossilfri produkt som går att använda flera gånger, såsom burk av glas eller rostfritt stål eller en tallrik som lock. Här behöver vi bli bättre på att tänka nytt istället för att göra som vi alltid har gjort – och agera därefter.

Här finns tips på hur ni kan minska er klimat och miljöpåverkan från plast. Ju högre upp i flödet som åtgärder kan genomföras, desto bättre är det.

Prioritering och miljöcertifiering

I kemikaliehandlingsplanen har vissa varu- och produktgrupper valts ut som prioriterade. Dessa produkter är sådana som vi använder mycket av och/eller som riskerar att innehålla skadliga ämnen och som man kan tänka till lite extra kring innan vi handlar upp eller köper in. Prioriteringen innebär att dessa ska särskilt beaktas vid upphandling och inköp och har sitt ursprung i Kemikalieinspektionens handlingsplan för en giftfri vardag. Flera av de prioriterade produkterna innehåller ofta mycket plast:

- Byggprodukter
- Textilier
- Inredning
- Elektroniska produkter
- Leksaker och annan utrustning för barn
- Produkter som avger mikroplast
- Material i kontakt med livsmedel

Miljöcertifierade produkter och varor ska alltid väljas i första hand. I upphandling av varor ska krav ställas att varorna inte får innehålla:

- ämnen som finns upptagna på gällande kandidatförteckning enligt den europeiska kemikalielagstiftningen*.
- PFAS (högfluorerade ämnen).
- utfasningsämnen enligt Kemi:s PRIO-lista.
- ämnen som är upptagna på ChemSecs SIN-lista.

Hur gör jag skillnad när jag handlar?

Du kan göra stor skillnad genom att tänka ett extra varv innan du handlar något. Ställ dig följande frågor:

1. Behöver jag verkligen köpa nytt?

Köp endast sådant som verkligen behövs. På så vis kan du minska mängden inköp av onödiga produkter.

2. Finns produkten i miljöanpassat material?

Ersätt plast med annat material, som till exempel trä, metall och porslin.

I Västerås stad har vi gjort en kartläggning av vilka plastprodukter som köps in och används i störst grad. Denna kartläggning visar att våra vanligaste plastflöden är:

- Sopkärl, soppåsar, plastsäckar
- Plastpåsar, sanitetspåsar
- Pennor, plastmappar
- Möbler, inredningsdetaljer, golv, färg
- Skoskydd, plasthandskar, blöjor
- Plastförpackningar, plastfolie, emballage, bubbelplast
- Livsmedelsförpackningar, plastmuggar, köksredskap, plastglas
- Leksaker, klätterställningar, fallskydd
- Gåvor av plast, ballonger

---

* <https://www.kemi.se/lagar-och-regler/reach-forordningen>

Checklista för användning, inköp och upphandling

Se även dokumenten i gula rutan nedan och följ upphandlingsprocessen.

1

Ersätt med annat material

Välj annat material än plast, som till exempel trä, metall och porslin. Välj produkter som går att använda flera gånger istället för engångsprodukter, i den mån det är möjligt.

2

Välj återvunnen plast

Om du ska välja en plastprodukt, välj i första hand en av återvunnen plast. I och med att materialet redan är i omlopp så tillför den inte någon extra lagrad koldioxid till atmosfären och kan cirkulera cirka fem till sju gånger innan den är utsliten. PE (Polyeten) är den plast som efterfrågas mest av återvinningsmarknaden.

3

Välj förnybar eller biobaserad plast

Välj i andra hand plastprodukter av biobaserat material, exempelvis Bio-PE som är tillverkad av förnybar råvara. Den har samma struktur och funktion som fossil PE. Om fossil plast måste inhandlas, säkerställ att produkten innehåller så lite sammansatta plaster som möjligt för att förenkla återvinningen.

4

Undvik vissa produkter

De flesta produkter tillverkade av så kallad nedbrytbar eller komposterbar plast bryts ej ned i naturen eller hemkomposten, endast i industriell process. Undvik därför dessa där det är möjligt.

5

Välj bort vissa produkter helt

Produkter av PVC (polyvinylklorid) och PS (polystyren) bör aldrig väljas. PS kan innehålla hormonstörande ämnen och ska därför inte användas i kontakt med livsmedel.

Vill du veta mer om hållbar plastupphandling

På stadens webbplats finns mer information, handlingsplanen i sin helhet, stadens inköps- och upphandlingspolicy samt länkar och fördjupning.

www.vasteras.se/plast

Om du har frågor som rör upphandling och inköp kan du vända dig till hållbarhetsstrateg på upphandlingsenheten upphandling@vasteras.se eller miljösamordnare på barn- och utbildningsförvaltningen naturskolan@vasteras.se

